

Mýty o jazyce a lingvistice

PSB_307 Psychologie jazyka

Jaro 2016

Závěrečné kolokvium

- docházka
- seminární úkol
- společné písemné kolokvium
  - termín konání: 16.5.

Mýty o jazyce a lingvistice

- Děti se učí jazyk imitací a memorováním
- Čtení a psaní jsou základní součásti jazyka
- Lingvisté se zajímají o pravopis

<http://allthingslinguistic.com/post/82231926822/what-is-language-8-myths-about-language-and>

Biatlonisté po štafetě hýřili úsměvy. Zázrak, diví se své úžasné sbírce

19. února 2014 19:30 [f](#) [t](#) [g+](#) [s](#)

Laura (Od naší zpravodajky) - Ondřej Moravec se usmíval jako sluníčko, Jaroslav Soukup tradičně spokojeně mlčel, Veronika Vítková se radovala ze své první olympijské medaile a Gabriela Soukalová se stále ještě třásla po svém osobním dramatu na střelnici. Jedno však měli čeští biatlonisté po stříbru ve smíšené štafetě společné: jako by stále nemohli uvěřit, jak úžasné výkony na olympijských hrách v Soči předvádějí.

Feministická lingvistika

Přirozený vs. Gramatický rod

běžci (muži) vs. běžci (muži+ženy)

- morfologicky to vypadá stejně, ale sémanticky se to liší!
- zajímavý článek např. Jana Hoffmannová (1995): Feministická lingvistika?

Česko prohrálo spor o pomazánkové máslo. Je to tuk, rozhodl soud

18. října 2012 10:10, aktualizováno 10:59

Česká republika definitivně prohrála dlouholetý spor o užívání názvu Pomazánkové máslo. Výrobci budou muset najít jiný název tradičního produktu. Evropský soudní dvůr rozhodl, že český výrobek nemůže mít v názvu máslo, protože má nízký obsah mléčného tuku.

Lexikalizovaný vs. Kompoziciální význam slov

„Když se soustředíme a prozkoumáme paradoxy a hříčky angličtiny, zjistíme, že hot dogy mohou být studené, temné komory mohou být osvětlené, domácí úkol je možné napsat ve škole, noční můry se mohou udát za denního světla, zatímco ranní nevolnost a snění s otevřenýma očima se může udát v noci...“

(Lederer, 1990 in Pinker, 2009, s. 438)

Význam slova a informační hodnota

Koš „na představku“

Purismus

- snaha o „čistý jazyk“
- v č. Jan Hus, období národního obrození (Jiří Konstance, Václav Jan Rosa), Jan Václav Pohl
- dnes: viz litevština

Souvislost mezi jazykem a myšlením

Sapir-Whorfova hypotéza

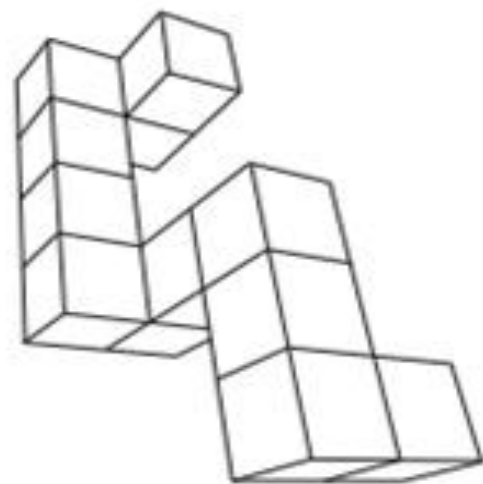
- lidské myšlenky jsou determinovány kategoriemi přístupnými jejich jazykem
- propracovanější jazyky jsou vyspělejší (např. více časů v aj)
  - argumenty proti?

slabší verze: Lingvistická relativita

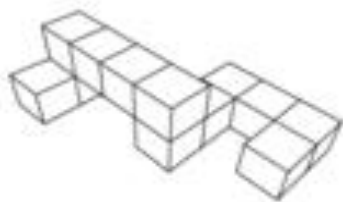
- rozdíly mezi jazyky způsobují rozdíly v myšlenkách jejich mluvčích

Ot. Lze považovat jazyk a myšlení za totéž?

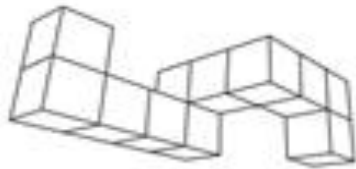
Který obrazec je shodný s předlohou?

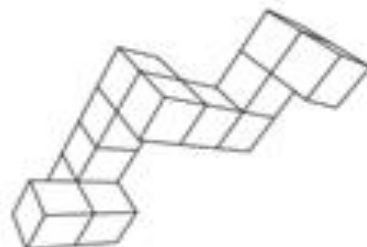
a)

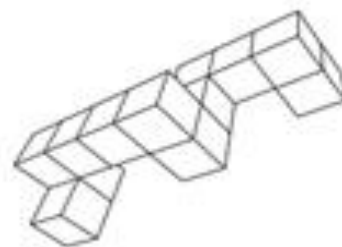
b)

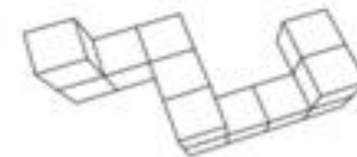
c)

d)

e)

Jazyk a myšlení

Great Eskymo Vocabulary Hoax

Je to věc jazyka nebo percepce?

Barevné kategorie – způsob, jakým barvy vidíme, stanovuje, jak se pro ně učíme slova, ne obráceně (s. 67)

Prázdný kotel – plný benzinových výparů

(více viz Pinker, 2009)

Ale: oproti tomu embodiment (George Lakoff)

Reference

- Kondáš , O. (1980). *Asociačný experiment*. Bratislava: Psychodiagnostika, a.s.
- Merten, T. (1993): Word association responses and psychoticism. *Personality and Individual Differences*, 14(6), 837-839.
- Pinker (2009). *Jazykový instinkt*. Praha: dybbuk.
- Sternberg, R. J. (2009). *Kognitivní psychologie*. Praha: Portál.